

فرا تحلیل روابط با جنس مخالف قبل از ازدواج در بین جوانان
در ۱۵ سال گذشته (۱۳۹۴-۱۳۸۰) در ایران*

**Meta Analysis of Premarital Heterosexual Relationships among
Young People in Iran over the Past 15 Years (2001-2015)**

F. Khalajabadi Farahani, Ph.D.

دکتر فریده خلج‌آبادی فراهانی ✉

عضو هیأت علمی مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت

دریافت مقاله: ۹۴/۹/۵

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۳/۸

پذیرش مقاله: ۹۵/۴/۹

Abstract

This study aimed to estimate the prevalence of premarital sex with the opposite sex among young people in Iran using meta analysis, differentiated with gender, age group and place of residence according to previous studies over the past 15 years (2001-2015). Among 147 published papers and reports, fifteen studies which met the criteria were selected. The data were analyzed using software of MEDCALC and CMA.

چکیده

هدف این تحقیق، برآورد شیوع روابط جنسی با جنس مخالف قبل از ازدواج در بین جوانان در ایران به تفکیک جنس، به روش فراتحلیل، بر اساس مطالعات انجام شده طی ۱۵ سال گذشته (۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴) است. از بین ۱۴۷ مقاله منتشر شده و گزارشات، تعداد ۱۵ مورد معیارهای لازم برای ورود به فراتحلیل را داشتند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای MEDCALC و CMA مورد تحلیل قرار گرفتند.

*این مقاله مستخرج از طرح تحقیقاتی انجام شده در مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور در سال ۱۳۹۴ بوده که توسط نویسنده مقاله به عنوان مجری طرح تهیه شده است.

✉ نویسنده مسئول: تهران، خیابان شهید بهشتی، خیابان پاکستان، کوچه دوم، پلاک ۵، مؤسسه مطالعات و مدیریت جامع و تخصصی جمعیت کشور

پست الکترونیکی: faridehfarahani2@gmail.com
farideh.farahani@psri.ac.ir

✉ Corresponding author: National Population Studies & Comprehensive Management Institute, NO. 5, 2nd St., Pakistan St., Shahid Beheshti Ave., Tehran, Iran
Email: faridehfarahani2@gmail.com
farideh.farahani@psri.ac.ir

The total sample size was 14989 adolescents and young people, non college students and college students, who were residents of Tehran, Gha-zvin, Tabriz, Shahroud, Isfahan, Gho-oachan, Karaj, and Lorestan with an age range of 16.6-23.5 years. The prevalence of premarital sex was estimated to be 22.5% in Tehran and 14.7% in other provinces. Without considering the weighted rate based on the proportion of the population of Tehran to the whole country, the mean would be 19.1% (CI: 14.4%-24.5%), and with considering the weighted rate it would be 16%. This rate is remarkably greater among men than women (29.1% vs. 12.0%). A significant heterogeneity is observed by gender and geographical locations. Hence, about one sixth of the young populations in Iran are exposed to health risks (diseases) and social outcomes (delay at marriage) because of such relations which requires planning to encounter the consequences of such phenomenon more than before.

Keyword: Sexual Behavior, Adolescents, Young People, Systematic Review, Sexual Health.

حجم نمونه مورد بررسی ۱۴۹۸۹ نوجوان و جوان دانشجوی و غیردانشجو در شهرهای تهران، قزوین، تبریز، شاهرود، اصفهان، قوچان، کرج و لرستان با میانگین سنی ۱۶/۶ تا ۲۳/۵ سال بود. شیوع رابطه جنسی قبل از ازدواج در تهران ۲۲/۵٪ و در سایر استان‌ها ۱۴/۷٪ برآورد شد. میانگین کشوری، بدون در نظر گرفتن سهم جمعیت تهران به کل کشور، ۱۹/۱٪ و پس از در نظر گرفتن سهم جمعیت تهران به کل کشور، ۱۶٪ برآورد شد. این شیوع در پسران به طور قابل ملاحظه‌ای بیشتر از دختران (۲۹/۱٪) در برابر (۱۲٪) است. ناهمگونی قابل توجهی بر اساس جنس و منطقه جغرافیایی دیده می‌شود. بنابراین حدود یک‌ششم جوانان در معرض خطرات سلامتی (بیماری‌ها) و اجتماعی (افزایش سن ازدواج) ناشی از این روابط هستند که ضرورت برنامه‌ریزی برای رویارویی با عواقب این پدیده را بیش از پیش مشخص می‌کند.

کلیدواژه‌ها: رفتار جنسی، نوجوانان، جوانان، فراتحلیل، سلامت جنسی.

مقایسه میزان دلبستگی به والدین، همسالان و خواهران و برادران در
نوجوانان درگیر و غیردرگیر در پدیده زورگویی*

**Comparison of Attachment to Parents, Peers and Siblings in the
Involved and Noninvolved Adolescents in Bullying**

H. Biabani Aliabad, MSc.

S. Asadi, Ph.D.

K. Barzegar Bafruee, Ph.D.

حلیمه بیابانی علی آباد[✉]

کارشناسی ارشد روان‌شناسی تربیتی دانشگاه یزد

دکتر سمانه اسعدی

استادیار دانشگاه یزد

دکتر کاظم برزگر بفرویی

استادیار دانشگاه یزد

دریافت مقاله: ۹۵/۲/۸

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۶/۶

پذیرش مقاله: ۹۵/۷/۳

Abstract

The aim of this study was to compare attachment to parents, peers and siblings among involved (bullying, victim, and bullying-victim) and noninvolved in bullying in Yazd city. All of male and female students in the academic year 2013-2014 in Yazd included research population. A sample of 384 students were selected randomly through cluster sampling. Participants answered a sociometric questionnaire and

چکیده

این پژوهش با هدف مقایسه میزان دلبستگی به والدین، همسالان و خواهران و برادران در نوجوانان درگیر (زورگو، قربانی و زورگو - قربانی) و غیر درگیر شهر یزد صورت گرفت. جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان دختر و پسر شهر یزد در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ بودند. نمونه شامل ۳۸۴ نفر بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند. شرکت‌کنندگان مورد جامعه‌سنجی قرار گرفتند و پرسش‌نامه خودگزارشی سنجش روابط همگان،

* این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول در دانشگاه یزد می‌باشد.

[✉]Corresponding author: Yazd University, Alam Square, Safaeih, Yazd, Iran.

Email: atefeh.biabani20@gmail.com

[✉]نویسنده مسئول: یزد، صفائیه، میدان عالم، دانشگاه یزد
پست الکترونیکی: atefeh.biabani20@gmail.com

also completed the Peer Relationship Questionnaire, the Inventory of Parents and Peer Attachment, and the Inventory of Siblings Attachment. Multivariate analysis (MANOVA) indicated that there were significant differences in attachment to parents, peers and siblings between involved adolescents in bullying and noninvolved ones ($p > 0/0001$). Regarding the attachment to parents, peers and siblings, noninvolved group scored higher than the involved groups. Also, among involved groups, the bully and the victim-bully groups received higher scores in attachment to mother prior to the peer attachment. Finally, the attachment to siblings in both groups was the lowest scores of attachment.

Keywords: Attachment, Bullying, Victim, Bullying-Victim, Adolescents

پرسش‌نامه دلبستگی به والدین، همسال و خواهر و برادر را پر کردند. آزمون مانوا نشان داد در میزان دلبستگی به والدین، همسالان و خواهران و برادران بین نوجوانان درگیر و غیر درگیر در زورگویی تفاوت معناداری وجود دارد ($p < 0/0001$). گروه غیر درگیر در مقایسه با گروه‌های درگیر، نمرات بالاتری را در میزان دلبستگی به والدین نسبت به گروه همسالان و خواهران و برادران به دست آوردند. همچنین در میان گروه‌های درگیر، گروه زورگو و زورگو - قربانی بعد از دلبستگی به مادر نمرات بالاتری را در میزان دلبستگی به همسالان کسب کردند. در نهایت، میزان دلبستگی به خواهران و برادران در همه گروه‌ها کمترین میزان نمرات دلبستگی را به خود اختصاص داد.

کلیدواژه‌ها: دلبستگی، زورگویی، قربانی، زورگویی - قربانی، نوجوانان.

نقش تعدیل کننده ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه در رابطه صمیمیت با همسر و کیفیت زناشویی

Moderating Role of Perception of Equity and Sacrificial Behavior on Relationship of Spouse Intimacy with Marital Quality

P. Azizpoor, M.A.

پریوش عزیزپور

گروه روان‌شناسی، پردیس علوم و تحقیقات خوزستان، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.
گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

S. Safarzadeh, Ph.D.

دکتر سحر صفرزاده

گروه روان‌شناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران.

دریافت مقاله: ۹۴/۷/۲۱

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۵/۶

پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۱

Abstract

The aim of present study was to investigate the moderating role of equity perception and sacrificial behaviors on the relationship of spouse intimacy with marital quality among married employees of National Iranian Oil Company (NIOC) in Ahvaz city. The statistical population was all of the NIOC married employees in Ahvaz city, and the sample included 400 subjects (186 men and 214 women) who were selected via classified random sampling. Intimacy Scale (IS), Perception of Equity Measurement (PEM),

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش تعدیل کننده ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه در رابطه صمیمیت با همسر و کیفیت زناشویی در کارکنان متأهل شرکت ملی نفت اهواز بود. جامعه آماری شامل کلیه کارکنان متأهل شرکت ملی نفت اهواز بوده و نمونه پژوهش شامل ۴۰۰ نفر (۱۸۶ زن و ۲۱۴ مرد) بودند که بصورت تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه صمیمیت (IS)، پرسشنامه ادراک انصاف (PEM)، پرسشنامه ادراک رفتارهای فداکارانه (PSBM) و پرسشنامه کیفیت زناشویی (QMI) استفاده شد.

Corresponding author: Psychology, Department, Ahvas Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran.

Email: Safarzadeh1152@yahoo.com

نویسنده مسئول: اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اهواز، گروه

روان‌شناسی

پست الکترونیکی: Safarzadeh1152@yahoo.com

Perception of Sacrificing Behaviors Measurement (PSBM) and Quality of Marriage Index (QMI) were used for data collecting. The results of Pearson Correlation Coefficient indicated that there was a significant correlation ($P < 0/0001$) between spouse intimacy and sacrificial behaviors with marital quality. Moreover, the adjusted regression analysis revealed that perception of equity and sacrificial behaviors had a moderating role on the relationship of spouse intimacy and marital quality. It can be concluded that the relationship between spouse intimacy and marital quality is not a simple linear association and it was adjusted and moderated by perception of equity and sacrificial behavior.

Keywords: Spouse, Intimacy, Perception of Equity, Sacrifice, Marriage.

نتایج تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که بین صمیمیت با همسر، ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه با کیفیت زناشویی رابطه معناداری ($p < 0/0001$) وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون تعدیلی مشخص کرد که متغیرهای ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه، توان تعدیل رابطه صمیمیت با همسر و کیفیت زناشویی را دارند. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که رابطه بین صمیمیت با همسر و کیفیت زناشویی یک رابطه خطی ساده نیست و ادراک انصاف و رفتارهای فداکارانه می‌توانند این رابطه را تعدیل نمایند.

کلیدواژه‌ها: همسران، صمیمیت، ادراک انصاف، فداکاری، زناشویی.

ارزیابی و تشخیص بالینی در زوج‌درمانی؛ تجدید نظر و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس غربالگری آشفتگی زناشویی و ارتباطی (SSMRD)*

Assessment and Clinical Diagnosis in Couple Therapy; Revision and Scrutiny for Psychometrics of the Screening Scale for Marital and Relationship Discord (SSMRD)

R. Behrad Far, Ph.D. Candidate

رحیم بهرادفر

دانشجوی دکتری تخصصی مشاوره خانواده، دانشگاه اصفهان

R. Jazayeri, Ph.D.

دکتر رضوان السادات جزایری ✉

استادیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان

F. Bahrami, Ph.D.

دکتر فاطمه بهرامی

استاد دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان

M. R. Abedi, Ph.D.

دکتر محمدرضا عابدی

استاد دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان

O. Etemadi, Ph.D.

دکتر عذرا اعتمادی

دانشیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه اصفهان

S. M. Fatemi, Ph.D. Fellow

دکتر سیدمحسن فاطمی

فوق دکتری روان‌شناسی دانشگاه هاروارد آمریکا

دریافت مقاله: ۹۵/۱/۱۷

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۷/۱۱

پذیرش مقاله: ۹۵/۷/۱۲

Abstract

According to the research literature, marital distress is one of the most substantial affecting factors on physical and mental health and has considerable role in initiation, exacerbation, complexity and relapse of mental disorders.

چکیده

ادبیات پژوهشی نشان می‌دهد که آشفتگی زناشویی از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر سلامت جسم و روان بوده که در شروع، تشدید، پیچیدگی و عود اختلالات روانی نقش قابل توجهی دارد.

* این پژوهش مستخرج از پایان‌نامه دکتری تخصصی نویسنده اول در دانشگاه اصفهان می‌باشد.

✉ نویسنده مسئول: اصفهان، خیابان هزار جریب، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه مشاوره پست‌الکترونیکی: r.jazayeri@edu.ui.ac.ir

✉ Corresponding author: Dept. of Counseling, Faculty of Education and Psychology, University Of Isfahan, HezarJarib Street, Isfahan, Iran.
Email: r.jazayeri@edu.ui.ac.ir

On the other hand the lack of clear diagnostic guidelines, has created an anarchy in clinical and research situations; therefore a great need for reliable diagnostic measurements in this regard has been felt. This study was designed to revise the Screening Scale for Marital and Relationship Discord (SSMRD) and consider the psychometric characteristic and diagnostic functional indices of in the couples of Isfahan city. The method in this research was descriptive cross-sectional survey and subjects were 308 married women and men who were selected by convenience sampling method. After the clinical interview based on DSM-5, they completed the Screening Scale for Marital and Relationship Discord-Revised (SSMRD-R) and Marital Quality Index (QMI). Statistical analyses, particularly main factor analysis with Varimax rotation and ROC analysis revealed acceptable psychometric characteristic and diagnostic functional indices for SSMRD-R. This scale can be applied for clinical diagnoses in therapeutic, screening and research situations.

Keywords: Marital and Relationship Distress, Clinical Diagnosis, Psychometrics Characteristic, SSMRD-R.

از طرفی فقدان رهنمودهای تشخیصی مبرهن در این زمینه، آشفتگی محسوسی را در موقعیت‌های بالینی و پژوهشی ایجاد کرده و نیاز عمیقی به مقیاس‌های تشخیصی معتبر در این خصوص احساس می‌شود. این پژوهش با هدف تجدید نظر مقیاس غربالگری آشفتگی زناشویی و ارتباطی (SSMRD) و بررسی ویژگی‌های روانسنجی و شاخص‌های عملکرد تشخیصی آن در زوجین شهر اصفهان انجام شد. این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی مقطعی بوده و گروه نمونه را ۳۰۸ زن و مرد متأهل تشکیل می‌دهند، که با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و پس از مصاحبه بالینی براساس DSM-5 به مقیاس تجدید نظر شده غربالگری آشفتگی زناشویی و ارتباطی (SSMRD-R) و پرسشنامه کیفیت زناشویی (QMI) پاسخ دادند. تحلیل‌های آماری به ویژه تحلیل عوامل اصلی با چرخش واریماکس و تحلیل ROC، ویژگی‌های روانسنجی و شاخص‌های عملکرد تشخیصی مطلوبی را برای مقیاس SSMRD-R نشان دادند. این مقیاس می‌تواند به منظور تشخیص بالینی در موقعیت‌های درمانی، غربالگری و پژوهشی مورد استفاده قرار بگیرد.

کلیدواژه‌ها: آشفتگی زناشویی و ارتباطی، تشخیص بالینی، ویژگی‌های روان‌سنجی، SSMRD-R

روابط خانوادگی در بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس: یک مطالعه
پدیدارشناختی

**The Family Relationship in Patients with Multiple Sclerosis:
A Phenomenological Study**

Z. Abdekhodaie, Ph.D. Student

✉ زهرا عبدخدایی

دانشجوی دکتری روان‌شناسی بالینی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

Sh. Shahidi, Ph.D.

دکتر شهریار شهیدی

استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

M. A. Mazaheri, Ph.D.

دکتر محمدعلی مظاهری

استاد گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

L. Panaghi, Ph.D.

دکتر لیلی پناغی

دانشیار پژوهشکده خانواده دانشگاه شهید بهشتی

V. Nejati, Ph.D.

دکتر وحید نجاتی

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه شهید بهشتی

دریافت مقاله: ۹۵/۱/۲۲

دریافت نسخه اصلاح‌شده: ۹۵/۷/۲۶

پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۱

Abstract

The importance of family relationships, as a significant indicator in mental health and improving life quality, is enhanced among individuals with chronic diseases such as Multiple Sclerosis (MS). This study, which has conducted to investigate family relationship experiences in patients with MS is a phenomenological qualitative research.

✉ Corresponding author: Dept. of Education Sciences and Psychology, Shahid Beheshti University, Velenjak, Tehran, Iran.
Email: z_abdekhodaie@sbu.ac.ir

چکیده

اهمیت روابط خانوادگی فرد به عنوان شاخص مهمی در سلامت روان و بهبود کیفیت زندگی، در مبتلایان بیماری‌های مزمنی مانند ام‌اس دوچندان می‌شود. مطالعه حاضر که با هدف بررسی تجارب مبتلایان به مولتیپل اسکلروزیس در زمینه روابط خانوادگی، صورت پذیرفته یک پژوهش کیفی به شیوه پدیدارشناسی است.

✉ نویسنده مسئول: تهران، ولنجک، دانشگاه شهید بهشتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی
پست‌الکترونیکی: z_abdekhodaie@sbu.ac.ir

Subjects were 15 volunteers who were selected purposely to be deeply interviewed. Information from these interviews was analyzed using the Colizzi and the Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) methods. The results identified three major categories (with two sub-categories for each) in family relationships: "Parental relationships (parental and Inter-family conflicts, family supports)", "Marital relationships (affectional and sexual relationships)", "Relationships with children (children and reproducing)". Family relationships is reported as a major concerns of MS patients in all level of parenting, children and couples. As the presence of chronic conflicts in family has been recognized to be significant in initiating and exacerbating symptoms of the disease; it is suggested that an empathic, understanding and supportive relationship can lead to improve the disease, enhance patients' cooperation for treatment, elevate life quality and reduce the possibility of disease relapse.

Keywords: Multiple sclerosis, Family Relationships, Qualitative Study, Phenomenology.

مشارکت‌کنندگان ۱۵ نفر بوده‌اند که به صورت نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از مصاحبه عمیق و تفسیر داده‌ها به روش کلایزی و رویکرد IPA انجام شده است. نهایتاً سه خوشه اصلی در حیطه روابط خانوادگی مبتلایان به دست آمد که عبارتند از «روابط با والدین»، «روابط زناشویی» و «رابطه با فرزندان». هر یک از این خوشه‌ها دارای دو خوشه فرعی هستند که عبارتند از: خوشه اول؛ تعارضات والدینی و درون‌خانوادگی، حمایت‌های خانواده، خوشه دوم؛ روابط عاطفی و روابط جنسی و خوشه سوم؛ فرزندان و فرزندآوری. روابط خانوادگی یکی از دغدغه‌های عمده مبتلایان به ام‌اس در همه سطوح والدین، فرزندان و روابط زوج می‌باشد. همان‌طور که حضور تعارضات مزمن در خانواده به عنوان یکی از عوامل ابتلا به بیماری و تشدید علائم می‌باشد، روابطی همراه با همدلی و درک و حمایت می‌تواند به بهبود بیماری، همکاری بیمار برای درمان، ارتقای کیفیت زندگی و کاهش احتمال عود منجر شود.

کلیدواژه‌ها: مولتیپل اسکلروزیس، روابط خانوادگی، مطالعه کیفی، پدیدارشناسی

اثربخشی بازی درمانی والد - کودک بر کاهش نشانگان افسردگی کودکان مبتلا به سرطان، کاهش استرس ادراک شده مادران و بهبود رابطه والد - کودک

The Effectiveness of Parent-Child Play Therapy on Decreasing Depression Symptoms in Children with Cancer, Decreasing Perceived Stress on Their Mothers and Improving Parent-Child Relationship

R. S. Alavian, M.A.

Z. Tabibi, Ph.D.

A. Bani Hashem, M.D.

M. S. AbdeKhodae, Ph.D.

رویا سادات علویان

کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر زهرا طبیبی ✉

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

دکتر عبدالله بنی هاشم

استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد

دکتر محمدسعید عبدخدایی

دانشیار گروه روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد

دریافت مقاله: ۹۵/۲/۱

دریافت نسخه اصلاح‌شده: ۹۵/۷/۱۱

پذیرش مقاله: ۹۵/۷/۱۳

Abstract

Present study, aimed to assess the effect of parent-child play therapy on decreasing depression symptoms in children with cancer, decreasing perceived stress of their mothers and improving the parent-child relationship. A total of 14 children diagnosed with cancer were selected, among the patients of Dr.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثر بازی درمانی والد - کودک بر کاهش افسردگی کودکان مبتلا به سرطان، استرس ادراک شده مادران آنها و بهبود رابطه والد - کودک به انجام رسید. تعداد ۱۴ کودک، با روش نمونه‌گیری در دسترس از بین مراجعه‌کنندگان به بیمارستان دکتر شیخ مشهد انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه ۷ نفره مداخله و کنترل گمارش شدند.

✉ Corresponding author: Department of Education Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Azadi Squ., Mashhad, Iran.
Email: tabibi@um.ac.ir

✉ نویسنده مسئول: مشهد، میدان آزادی، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی
پست الکترونیکی: tabibi@um.ac.ir

Sheikh Hospital in the city of Mashhad, and randomly assigned into two groups of intervention and control. Mothers completed the Perceived Stress Scale (PSS) and the Parent-Child Relationship Scale (PCRS), the children completed the Child Depression Inventory (CDI), both in pre-test and post-test. Eight sessions of parent-child play therapy were administered separately for every pair of mother-child from intervention group. Data were analyzed by using analysis of covariance. Compared to the control group, CDI scores of intervention group reduced significantly from pre to post test. Also scores of PCRS increased significantly for the intervention group. PSS Scores of intervention groups was not significantly different from control group. As a result, parent-child play therapy can be effective in reducing depression symptoms of children with cancer, and improving the parent-child relationship; while, it was not effective for reducing mothers' level of perceived stress.

Keywords: Childhood Cancer, Childhood Depression, Play Therapy, Parent-Child Relationship, Perceived Stress.

مادران در دو مرحله پیش‌آزمون و پس‌آزمون به مقیاس استرس ادراک شده (PSS) و مقیاس ارتباط والد کودک (PCRS) و کودکان به پرسش‌نامه افسردگی کودک (CDI) پاسخ دادند. هر زوج مادر و کودک در گروه آزمایشی ۸ جلسه بازی‌درمانی والد - کودک را به صورت فردی دریافت کردند. داده‌ها با روش تحلیل کواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. افسردگی کودکان گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل به طور معناداری کاهش یافت. همچنین رابطه والد کودک در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل به طور معناداری بهبود پیدا کرد، اما در متغیر استرس ادراک شده، بین مادران گروه کنترل و آزمایش تفاوت معناداری یافت نشد. بازی درمانی والد - کودک می‌تواند بر کاهش نشانگان افسردگی کودکان مبتلا به سرطان و بهبود رابطه این کودکان و والدین‌شان موثر باشد، اما این نوع درمان کاهش محسوسی در استرس ادراک شده مادران ایجاد نمی‌کند.

کلیدواژه‌ها: سرطان کودکان، افسردگی کودکان، بازی‌درمانی، رابطه والد - کودک، استرس ادراک شده

اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر رابطه مادر - کودک مادران دارای کودک کم‌شنوا

The Effectiveness of Life Skills Training on the Mother-Child Relationship in Mothers of Children with Hearing Problems

KH. Kakavandi, M.A.

S Shojaee, Ph.D.

خلیل کاکاوندی

کارشناسی ارشد کودکان استثنایی دانشگاه شیراز

دکتر ستاره شجاعی ✉

استادیار بخش آموزش استثنایی دانشگاه شیراز

دریافت مقاله: ۹۴/۸/۱۷

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۲/۲۷

پذیرش مقاله: ۹۵/۴/۵

Abstract

The purpose of present study was to investigate the effect of life skills training on the mother-child relationship in mothers of children with hearing problems. The study's procedure was experimental with pretest-posttest design employing a control group. The participants include 36 mothers of children with hearing problems in Shiraz who were selected by an available sampling method and assigned into experimental and control group, randomly; hence, each group included 18 mothers. Both groups had undergone a pre-test.

✉Corresponding author: Department of educating exceptional children, Shiraz University, Shiraz, Iran.

Email: bahareman@shirazu.ac.ir

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر رابطه مادر- کودک مادران دارای کودک کم‌شنوا انجام شد. روش پژوهش آزمایشی با طرح پیش‌آزمون- پس‌آزمون با گروه کنترل بود. جامعه آماری این پژوهش همه مادران دارای کودک کم‌شنوای شهر شیراز بودند که از بین آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۳۶ نفر به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و به طور تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۸ نفر) و کنترل (۱۸ نفر) جاگماری شدند. از هر دو گروه پیش‌آزمون به عمل آمد.

✉نویسنده مسئول: شیراز، دانشگاه شیراز، بخش آموزش کودکان استثنایی

پست الکترونیکی: bahareman@shirazu.ac.ir

The experimental group received life skills training in 12 sessions while the control group did not. After the intervention period the post-test was administered for both groups. The Roth mother-child relationship strategies scale (1961) was employed to assess the mother-child relationship strategies. The data analyses by ANCOVA showed that there was a significant effect in the mean score of mother-child relationship in mothers of children with hearing problems in the experimental group ($p < 0/0001$) and increased the acceptance of child and reduced the overprotection, the overindulgence and the child rejection among the mothers of experimental group. Therefore, life skills training program construction and employment are highly recommendable to improve mother-child relationship strategies among mothers of children with hearing problems.

Keywords: Life skills, Mother-child Relationship, Mothers, Child with hearing problems.

گروه آزمایش، آموزش مهارت‌های زندگی را در ۱۲ جلسه دریافت کردند، در حالی که به گروه کنترل، این آزمایش ارائه نشد. در پایان برای هر دو گروه پس‌آزمون اجرا شد. برای سنجش ارتباط مادر-کودک از پرسش‌نامه راس (۱۹۶۱) استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از روش تحلیل کوواریانس نشان داد که آموزش مهارت‌های زندگی بر رابطه مادر-کودک مادران دارای کودک کم‌شنوا تأثیر معنی‌داری داشته است ($p < 0/0001$) و باعث افزایش پذیرش فرزند و کاهش حمایت افراطی فرزند، سهل‌گیری نسبت به فرزند و طرد فرزند در مادران دارای کودک کم‌شنوا شده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود جهت بهبود رابطه مادر-کودک با طراحی و اجرای برنامه آموزش مهارت‌های زندگی به مادران دارای کودک کم‌شنوا، اقدام شود.

کلیدواژه‌ها: مهارت‌های زندگی، رابطه مادر-کودک، مادران، کودکان کم‌شنوا.

نقدی بر محدودیت قانونی حضانت مادر پس از فوت پدر در نظام حقوقی ایران

Criticism of the Legal Limitation on Maternal Child Custody after Death of Father in the Iranian Legal System

M. Mazaheri, Ph.D.

دکتر معصومه مظاهری ✉

استادیار دانشگاه عالی شهید مطهری

A. S. Afghah, Ph.D. Student

آلاسادات افقه

دانشجوی دکتری مطالعات زنان دانشگاه ادیان و مذاهب قم

دریافت مقاله: ۹۴/۲/۳۰

دریافت نسخه اصلاح شده: ۹۵/۴/۲۶

پذیرش مقاله: ۹۵/۶/۱

Abstract

Iranian custody laws encounter with legal gaps and challenges. One of these challenges is the interference between the mother's custody and the paternal grandfather's guardianship in case the father is not alive. So, it was expected that the Family Protection Law from 2012 pays attention to this important issue, namely the problems which are arisen from the lack of mother's right to child's guardianship in families.

چکیده

قوانین حضانت ایران از منظر حقوقی با خلأها و چالش‌هایی روبه‌روست. یکی از خلأها، موضوع تداخل حضانت مادر با ولایت ولی قهری در صورت فوت پدر است. بنابراین از قانون حمایت خانواده مصوب ۱۳۹۱ این انتظار می‌رفت که به این مسئله مهم یعنی مشکلاتی که از عدم ولایت مادر در خانواده وجود دارد، بپردازد. ولی قانون حمایت خانواده نه تنها به خلأهای مهمی که از لحاظ حقوقی برای حضانت وجود دارد نپرداخته، بلکه ماده ۴۳ آن که راجع به حضانت است، می‌تواند سبب به وجود آمدن مشکلات جدیدی برای خانواده شود.

✉ Corresponding author: University of Shahid Motahari, Baharestan Sq., Tehran, Iran.
Email: mmzi5678@yahoo.com

✉ نویسنده مسئول: تهران، میدان بهارستان، دانشگاه شهید مطهری.
پست الکترونیکی: mmzi5678@yahoo.com

But the Family Protection Law did not only pay attention to important legal gaps, its article 43 on child custody can even cause new problems for families. According to this article, in case of father death, paternal grandfather can prevent the mother from her right to child custody. Therefore, this article will focus on the issue that, concerning legal gaps on the maternal child custody in the absence of mother's right to child's guardianship, article 43 of family protection law only causes increasing problems in the field of custody. In addition, this article will give some suggestions about mother's right to child's guardianship, and will offer some revisions for article 43 of the Family Protection Law. These suggestions provide that in case of deceased father, no one, in any event, can prevent mothers from their right to child custody, except in cases of article 1173 of Civil Law that is about child custody deprivation of parents.

Keywords: Child Custody, Child's Guardianship, Hardship, Child advisable, Grandfather.

مطابق این ماده در صورت فوت پدر، جد پدری بنا بر مصلحت می‌تواند مانع حضانت مادر شود. این مقاله با بررسی خلاءهای حضانت مادر بر فرزند به سبب عدم ولایت، به این موضوع می‌پردازد که ماده ۴۳ قانون حمایت خانواده تنها سبب افزایش مشکلات در زمینه حضانت می‌شود. همچنین مقاله پیشنهاداتی را در مورد داشتن حق ولایت مادر بر فرزند و همین‌طور اصلاح ماده ۴۳ قانون حمایت خانواده می‌دهد. به نحوی که در صورت فوت پدر، هیچ شخصی نتواند حضانت مادر را تحت هیچ عنوانی از او سلب نماید؛ مگر در موارد موجود در ماده ۱۱۷۳ قانون مدنی درباره سلب حضانت از والدین.

کلیدواژه‌ها: حضانت مادر، ولایت بر کودک، عسر و حرج، مصالح عالیّه طفل، جد پدری.